

Nya förslag på klimatregler

KRAV har gjort sin hemläxa sedan förra årets hårt kritiserade regelrevison.

Dags för regelrevison hos KRAV igen. Men den här gången har man gjort sin läxa och förankrat under arbetets gång, och till skillnad från förra årets proteststorm kommer remissvaren i år att kunna handla om sakfrågor. De remisser som nu skickats ut har svarstid 15 mars, och rör följande områden:

- Hela växtodlingskapitlet, inklusive klimatregler
- Regler för utevistelse i lammproduktionen samt regler för embryotransfer
- Klimatregler för köttproduktion

Klimatregler

Det var främst förslagen på klimatregler som ledde till förra årets uppror mot KRAV. Det slutade med att klimatreglerna drogs tillbaka, och nu omarbetats i grunden. Viktigaste förändringarna jämfört med förra årets regelremiss:

- Nyodling av mulljordar får inte ske, men regler för hur befintliga jordar ska skötas är borttagna. Det finns helt enkelt inte tydligt vetenskapligt underlag för sådana rekommendationer.
- Regler om högsta slaktålder på idisslare samt inkalvningsålder för kvigor har tagits bort. Istället finns det flera alternativ att välja mellan för lantbrukarna för att visa att man har ett effektivt foderutnyttjande som är anpassat till gårdens naturliga förutsättningar.
- Krav på foderanalys och foderstater för mjölkkor tas bort. Att fodereffektiviteten är tillfredsställande får man istället redovisa med hjälp av den urea-analys som mejerierna gör.
- Inga regler med fasta gränser för foderåtgången till gris och fågel, utan endast krav på uppföljning av foderförbrukningen.
- För klimatanpassning av växtodlingen har kravet på baljväxter i växtföljden tagits bort. Det anses inte vara ett relevant krav eftersom kunskaperna ökat om att tillförseln av reaktivt kväve måste minska. Kravet på vall i växtföljden har precisrats till minst vart femte år. Det tillkommer också regler om nerbrukning av stallgödsel inom fyra timmar, samt för lite större gårdar krav på gödslingsplan.

Mer eget foder

Många av klimatreglerna kan tyckas marginellt betydelsefulla både jämfört med vad en KRAV-gård redan gör och jämfört med oundviklig klimatpåverkan från modernt jordbruk. Däremot regeln om ökad självförsörjning av foder är en stor och viktig förändring som Ekologiska Lantbrukarna var positiva till redan vid förra årets regelrevison.

Att foder och djurhållning hänger samman är en viktig del i jordbrukets systemskifte. Nu föreslår KRAV att självförsörjningen från 2014 ska ha ökat från dagens 50% till 70-75% beroende på djurslag och produktionsinriktning. Självförsörjningen får ske genom samverkan med en annan gård. Köpta kraftfoder får också kvittas mot foderspannmål och proteingrödor som säljs bort från gården.

Förändrad lammproduktion

KRAV-lamm behöver inte ha utevistelse året runt från 2013 om remissförslaget från KRAV går igenom. Reglerna om utevistelse har varit en källa till ilska och diskussion bland lammproducenter i många år, så det var välkommet att KRAV nu gjort en total översyn av reglerna.

Bakgrunden till ändringsförslaget är att lammnäringen genomgått stora förändringar jämfört med traditionell uppfödning av lamm som föds på våren och slaktas på hösten. Slakterierna fryser inte längre in några lamm för försäljning efter den stora höstslakten, utan hela marknaden styrs av en betalningsmodell som gör att lamm föds upp och slaktas färsk under hela året. Den andra stora förändringen som lammproduktionen genomgått är att allt fler besättningar är stora med 150-400 tackor, dvs med uppföd-

ning av 300-800 lamm om året.

Tanken att i alla väder kunna släppa ut så många djur under vintermånaderna är helt enkelt inte realistisk och förenlig med god djurhållning och hushållning med foder. Övergödning av marken i vinterfållor, foderspill, blöt miljö med dålig inverkan på klöv- och juverhälsa m m är problem som är svåra att motivera.

För att lamm ska få hållas inomhus vintertid krävs enligt regelförslaget ökat utrymme inomhus samt insläpp av naturligt ljus och luft i stallen.

Växtodling

Vissa växtodlingsregler föreslås enklare. En beräkning av fosforbalansen behöver inte längre göras varje år utan det räcker med vart tredje om det inte föreligger ett fosforöverskott. Små gårdar – under 5 ha grönsaker eller 50 ha lantbruksgrödor eller 200 m² växthus – behöver inte göra en fosforbalans ö h t, och samma undantag gäller också för markkartering.

Biogasanläggningar blir allt vanligare och därför föreslås nu också regler för användning av rötrest som gödselmedel på KRAV-gårdar. Om inte alla råvaror i rötningen är tillåtna i KRAV-produktion (t ex otillåten gödsel) ska en bedömning ske innan rötresten får användas.

Vid groddodling måste KRAV-godkänd utsäde användas.

LENA KARLSSON

Klimatmärknings

Även Klimatmärknings har ändrat sina regler efter kritiken mot KRAV.

Kritiken mot KRAVs förslag på klimatregler förra året slog egentligen lika hårt mot projektet "Klimatcertifiering för mat" som mot KRAV. De regelförslag som KRAV kritiserades hårdast för var nästan ordagrant hämtade från Klimatcertifieringens regelverk.

Hallå Anna Richert, projektledare för Klimatcertifieringen, hur fungerar det för er och Svenskt Sigill att KRAV nu backar från Klimatcertifieringens regler.

– Eftersom det framkommit nya forskningsrön och fakta så har vi gjort nya kompletterande utredning-

ar under året. Det har resulterat i att vi har nya regler från i år, så vi är helt i fas med KRAVs remiss.

Framför allt är det reglerna för mulljordsodling och slaktålder på nötkreatur som ändrats i Klimatcertifieringens regelverk från 2012.

– Reglerna för odling på mulljordar har tagits bort, och det enda som kvarstår är förbudet mot att nyodla mulljordar, berättar Anna Richert. Likaså har vi omvärderat kolinlagring och fördelar med biologisk mångfald i betesmarkerna, och därför finns det inte längre några regler för slaktålder för djur som betar naturbetesmarker.

Detta är alltså regler som nu gäller för odlare som är anslutna till Svenskt Sigill?

– Ja, sedan nyår har de nya reglerna gällt, bekräftar Anna Richert som inte bara är projektledare för Klimatmärknings utan också klimatansvarig på Svenskt Sigill.

LKN

Klimatcertifieringens senaste regelunderlag med bl a fakta från försök med mulljordsodling finns som PDF på Klimatcertifieringens hemsida <http://www.klimatmarkningen.se/wp-content/uploads/2011/12/utslapp-av-vaxthusgaser-i-vaxtodling-2011-11-28.pdf>

Vi spelar roll

Ekologiska Lantbrukarnas arbete förra året med att samla ihop kritiken mot KRAVs förslag på klimatregler hade en avgjord betydelse för att både KRAV och Klimatcertifieringen idag har omprövat flera av sina regler för klimatmärkning

Ekologiskt lantbruks redaktör Lena Karlsson menar också att tidningens granskning av fakta om mulljordar spelade en stor roll för att Klimatcertifieringen idag ändrat sina regler och att KRAV nu föreslår samma förenklingar.

– KRAVs förslag på klimatregler sammanföll med att Örjan Berglunds doktorsavhandling om mulljordar publicerades, men jag har många vittnesmål om att det var vår tidnings granskning och journalistiska bearbetning som öppnade ögonen för hur slentrianmässigt fakta behandlats innan dess, säger Lena Karlsson.

Mulljordar – skadan är redan skedd
Nu kan de lika gärna odlas

kunskapsläget är inte tillräckligt för de slutsatser som dragits, visar ny avhandling vid SLU.

NÄR EN TORVJORD har dränerats börjar den sakta men säkert brytas ned under ständig användning av växthusgaserna koldioxid och lustgas. Dessutom har vissa mätningar visat att jordfrån slunker snabbare ju intensivare odling som bedrivs på jordarna.

Konkreta åtgärder har därför föreslagits från olika håll. Överge mulljordarna! Betala miljöskad till lämpligaste vollar! Förbjud mulljordodling! Men sådana slutsatser är förhastade, kanske till och med felaktiga. Fotläget i debatten är mycket högre än vad kunskapsläget i forskningen motiverar.

Det menar Örjan Berglund som nyligen disputerade på SLU i Uppsala. Avhandlingen syftade till att höja den allmänna kunskapsnivån av grundvattennivån?

Den senare frågan är aktuell eftersom bland annat Naturvårdsverket har diskuterat möjligheten att höja grundvattennivån för att stypa syrelängden och därigenom minska utsläppen. Men i Berglunds försök ökade klimatutsläppen när grundvattennivån höjdes, kanske för att de bakterier som bryter ned torven saknade vatten snarare än syre.

Inga enkla slutsatser
Några enkla slutsatser går inte att göra, menar Örjan Berglund. De åtgärder som har föreslagits är övertolningar av de vetenskapliga resultaten.

– Politikerna vill alltid ha en enkel siffra som de kan använda, men det

uppskattningarna av klimatutsläppen är mycket osäkra och att det inte bara beror på vilken gröda man odlar. Särskilt den näringsrika kårtorven varierar enormt i sammansättning och egenskaper. I vilket fall som helst kan man inte stoppa utsläppen, utan i bästa fall bromsa takten.

– Det blir en lite konstlad debatt när man börjar jämföra med alla andra utsläpp globalt. Jordarna kommer ändå att gå åt, och då kan man fråga sig om det inte är bättre att maximera nyttan medan de finns kvar, säger Örjan Berglund.

Forskning pågår
På SLU fortsätter forskningen kring hur torvjordarna ska dräneras.

Artiklarna om mulljordar i Ekologiskt lantbruk 3/2011 finns att hämta som PDF på <http://www.ekolantbruk.se/pdf/20957.pdf>